קד.

1. וַיֹּאמֶר אֶל בְּנֹתָיו וְאַיּוֹ לְמָה זָה עֲזַבְתֶּן אֶת הָאִישׁ קִרְאֶן לוֹ וְיֹאכַל שמות ב כ לחם: ְּלְיֶם. שמות בּ 2. וּמִשְׁפְּחוֹת ספְּרִים שָׁבֵי יַעְבֵּץ תִּרְעָתִים שמעתים שוכתים המה הַקִּינִים הַבְּאִים מַחַמַּת אבי בית רכב:

דברי הימים א ב נה עלו מעיר הַתְּמַרִים אֶת בְּנִי יְהוּדָה מִדְבָּר יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּנָגֶב עָרָד וַיֵּלֶךְּ אַשֶּׁר בְּנָגֶב עָרָד וַיֵּלֶךְּ וַישב את העם: שופטים א טז

הַשָּׁלְּחָן וַיְהִי דְּבַּר יְיָ אֶׁל הַנְּבִיא אֲשֶׁר הֶשִׁיבוֹ:

וַיּנְּבִיא אֲשֶּוּ וְיָשִיבוּ: מלכים א יג כ מל יְשַׁעְיָהוּ: 1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל יְשַׁעְיָהוּ: צא נא לקראת אחז אתה אֶל מְסִלַּת שְׁדֵה בוֹבַס:

6. ראו עתה כִּי אַנִי אַנִי ין או פּלְהִים עְמָּדִי אָנִי אָמִית וְאֲחַיֶּה מְחַצְתִּי אָנִי אָמִית וְאֲחַיֶּה מְחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל: דברים לב לט סחוב והשלף מהלאה לְשַעֲרֵי יְרוּשְׁלֶם:

ירמיהו כב יט ירמיהו כב יט אָנָה יְיָ זְכָר נָא אַת. אֲשֶׁר הִתְּהַלֵּכְתִּי לְּפְנֵּיךְ בָּאֱמֶת וּבְלֵבְב שְׁלֵם וְהַטוֹב בְּעֵינֵיךְ עְשִׂיִתִי ַּהַטּוֹב בְּצֵייְהוּ בְּכִי גְדוֹל: מלכים ב כ ג מלכים ב כ ג

פ. וַיּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל 9. וַיּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל יְשַׁעְיָהוּ מָה אוֹת בִּי יִרְפָּא יָיָ לִי וְעָלִיתִי בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּיּת יָיָ: מלרים ר ר ח

10. וּמִבְּנֶיךְ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךְ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקְחוּ מַקּן. אָשָׁי הּנוּלָיז 'ְצָּוּנּהּ בְּבֶּל: מלכים ב כ יח 11. וַיִּשְׁמֵע עֲלַיהֶם מוֹקְיָהָה וַיִּרְאָם אֶת בְּל בִּית נְבֹתה אָת הַבָּסָף ואת הזהב ואת הבשמים יאַת שָׁמֶן הַטּוֹב וְאֵת בֵּית בַּלִיו וְאַת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא בַּלִיו וְאַת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא באוצרתיו לא היה דבר בְּיִגִּיבְּיִּ רְּיִּגְיִרְּיִּבְּיִּ אֲשֶׁר לֹא הֶרְאָם חִוּקְיָהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל מֶמְשַׁלְתוֹ:

וַיִּשְׂמַח עֲלֵיהֶם חִוְקְיָּהוּ וַיִּרְאַם אֶת בֵּית נְכֹתוֹ אֶת הכסף ואת הזהב ואת הָבֶּשְׁמִים וְאֵת הַשֶּׁמֶן הָטוֹב וְאֵת כָּל בֵּית כֵּלְיו וְאֵת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא וְאֵת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא בָּר בְּאוֹצְרֹתָיוּ לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא הֶרָאָם חִוְּקִיָּהוּ בביתו ובכל ממשלתו:

12. אֵיכָה יָשְׁבָה בָּדְד הָעִיר רַבְּתִי עָם הְיְתָה בְּאַלְמֶנֶה רַבָּתִי בַּגּוֹיִם שְׂרָתִי בַּמְדִינוֹת הְיְתָה רָמַס: 13. וַיִּשְׁבּן יִשְׁרָאֵל בָּטַח בָּדְד עִין יַעַלְב אֶל אֶרֶץ דָגָן וְתִירוֹשׁ אַף שְׁמָיו ערפו טל:

דברים לג כח

ואותו כלי הפך אחז על ראשו כדי שלא יכירו ישעיה שהיה מתבייש [ממנו]: יאשיהו. בן אמון: חוקיהו. אבי מנשה: [ברא מוכה אבא וכו'ן. יאשיה מוכה אמון אביו ולא חוקיה מנשה בנו דכתיב

דחתית להכי. דברה מזכה להבה: אחו נמי. לא תימא דכבשינהו [לאפיה] אלא מפני כבודו של חזקיה לא מנאוהו: מפני מה לא מנו את יהויקים. באותן שאין להם חלק [לעוה"ב]: משום דר' חייא בר אבויה. שנתכפר על שלא ניתן לקבורה. וכל הני מפני מה לא מנו לא בעי אלא מהנך דהוו רשעים גמורים כדחשיבנה להו לעיל וקג:ן אחז חתם את התורה וכו': [ואת ועוד כו'. נקמה נעשית בה כבר ועוד מחרת מעשה בהן: פרידה. כד שמום: סיפתא. ארגז: בשביל הטוב מה אות. בשביל חזקיה [ששיבח את] עלמו דאמר הטוב בעיניך עשיתי גרם לו שאמר מה אות כי אעלה בית ה' ששאל אות מהקב"ה שעבירה גוררת עבירה: אכלו נכרים על שולחנו. אותם ששלח לו מרודך בלאדן ספרים ומנחה על ידם: ומשמש עליו. כגון חזקיה דאמרינן לקמן אשתו השקתה עליהם: גורם גלות. דכתיב וישמח עליהם חזקיהו ויראם את (כל) בית נכתה וכתיב בתריה ומבניך אשר ילאו ממך יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל: חשתו השקתה עליהם. היח עלמה מחגת להם. והיינו בית נכתה לשון מוכה על שם ללע שופחתה מן האדם וממנה נברא אשה: בים גנויו. והכי מתרגמינן® בית גניזוהי. ומנחם פתר במחברתו לשון סממנים כמו (בראשית לא) נכאת ולרי ולוט: זין אוכל זין. כגון פרולה דשליט בפרולח : חיכה. ל"ו בגימטריח: ל"ו כריתות. בכריתות (דף ב.) חשיב להו: לקו בא"ב. שכל מגילת איכה סדורא באלפא ביתא: בטה בדד. שיושבין יחידים ואינן מתיראין לא מן הנכרים ולא מן חיות רעות: רבתי עם. עם שמתרבה והולך יותר משחר עם: קטנה לגדול. ש"ו של קטן אינו מבושל ואינו מזריע מהר כשל גדול וכן רחם של קטנה אינה קולטת מהר כשל גדולה לפיכך משיאין גדולה לקטן כדי לכשתהא זרעו [מבושל] קולט מהר וקטנה לגדול כדי שיהא שכבת זרעו קולט מהר ולא קטנה לקטן ששוהין להוליד. ולא קטן וקטנה ממש אלא שעומדין על פרקן וראויין הם להוליד ומיהו

אין זרע שלהם מבושל כל כך:

עמון ומואב. קרובין לישראל שבאו מלוט בן אחי אברהם ורחקן המקום שלא יבאו בקהל. ל"א קרובין ממש ליכא למימר דהא מדין מבני קטורה היו בני אברהם וקרובים היו בני מדין לישראל יותר מעמון ומואב שהם בני אברהם אלא עמון ומואב שכנים וקרובים אין מידי מליל ודרשינן ליה בהגדה? אין אברהם מליל וכו': השחא היו לארץ ישראל ומדין רחוקים להם

> מעמון ומואב ומקרבת את הרחוקים מיתרו היו: וישבו בלשכת הגזית ממשפחות סופרים. והאי קרא מפרש ליה כולי דאמר ר' יוחנן בשכר יקראן לו ויאכל לחם בסיפריש) בפרשת ויאמר משה לחובב: יזכו בני בניו וישבו בלשכת הגזית שנאמר המה הקינים הבאים מחמת אבי וממשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתים בית רכב. וקינים אלו בניו של יתרו שמעתים סוכתים המה הקינים הבאים דכתיב ובני קיני חותן משה ובניו של מחמת אבי בית רכב וכתיב התם יובני קיני יתרו הן הן בניו של רכב דכתיב חותן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב מדבר יהודה אשר בנגב ערד וילך וישב וכתיב (ירמיה לה) ולבית הרכבים אמר ירמיהו כי כה אמר ה' [וגו'] יען את העם ומעלמת עינים מן הרשעים ממיכה אשר שמעתם ועלן מלות ויהונדבן ומשרה שכינה על נביאי הבעל מחבירו אביכם [וגו'] לא יכרת איש של עדו הנביא דכתיב יויהי הם יושבים אל השלחן ויהי דבר ה' אל הנביא אשר ליונדב בן רכב [עומד] לפני כל הימים ואמרינן בסיפריי) אפשר נכרים השיבו ושגגתה עולה זרון דאמר רב יהודה הם ונכנסין להיכל והרי כל ישראל אמר רב אלמלי הלווהו יהונתן לדוד שתי לא נכנסו להיכל אלא שהיו יושבין ככרות לחם לא נהרגה נוב עיר הכהנים בסנהדרין ומורין בדברי תורה. מ"ר: ממיכה. דאמרינן לעיל [קג:] הניחו לו ולא נטרד דואג האדמי ולא נהרג שאול שפתו מלויה לעוברי דרכים: ומשרה ושלשת בניו ומפני מה לא מנו את אחז אמר שכינה על נביאי הבעל מחברו של ר' ירמיה בר אבא מפני שמוטל בין שני עדו הנביא. דעדו הנביא נתובא על צדיקים בין יותם לחזקיהו רב יוסף אמר מזבח בית אל שיחרב מפני שהעמיד מפני שהיה לו בשת פנים מישעיהו שנאמר בו ירבעם ללמים דכתיב (במ״ה זואמר ה' אל ישעיהו צא נא לקראת אחז יג) והנה איש האלהים בא מיהודה וגו' אתה ושאר ישוב בגך אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסלת שדה כובם ויאמר מזבח מזבח ומפרש בסדר עולם דהיינו עדו הנביא ובא נביא השקר והטעהו לעדו והשיבו לבית אל מאי כובם איכא דאמרי דכבשינהו לאפיה והעבירו על מצות הקב"ה שאמר לו וחלף ואיכא דאמרי יאוכלא דקצרי סחף לא תשוב לבית אל והאכילו ובזכות ארישיה וחלף מפני מה לא מנו את אמון שהאכילו שרתה עליו שכינה שנאמר מפני כבודו של יאשיהו מנשה נמי לא נמני ושסו ויהי דבר ה' אל האיש הנביא אשר מפני כבודו של חזקיהו ברא מזכי מאבא אבא השיבו להאכילו אללו: ושגגתה לא מזכי ברא דכתיב יואין מידי מציל יאין אברהם מציל את ישמעאל אין יצחק מציל עולה זדון. שהרי מלינו ביהונתן ששגג ולא הלוהו לדוד שתי ככרות ונענש דאמר רב יהודה וכו': את עשו השתא דאתית להכי אחז גמי לא לווהו. לשון לויה: לא נהרגה נוב. אימני משום כבודו של חזקיהו ומפני מה לא שלא היה לריך דוד לשאול לחם מכהני נוב ולא היה דואג מלשין מנו את יהויקים משום דר' חייא בר' אבויה ידאמר ר' חייא בר' אבויה כתיב על גולגלתו סדאמר ר' עליהם: ולא היה שאול נהרג. על [של] יהויקים זאת ועוד אחרת זקינו דרבי אותו עון: שמוטל. דאביו יותם ובנו פרידא אשכח גולגלתא דהוה קא שדיא חזקיה: ושחר. מישראל ששבו להיות בשערי ירושלים וכתיב בה זאת ועוד אחרת בניך ותלמידיך וכל מי שישוב לביתך דהיינו תלמידיו כדמתרגמינן ושאר קברה ולא איקברא קברה ולא איקברא אמר גולגלתו של יהויקים היא דכתיב ביה קבורת דלא חטאו ודתבו חטיאי תלמידוהי: מאי כובם דכבשינהו לאפיה. שכבש חמור יקבר סחוב והשלך וגו' אמר מלכא את פניו והיה מתבייש מפני ישעיה: הוא ולא איכשר לזלזולי ביה כרכה בשיראי כובם. כמו כובש: אוכלא דקלרי ואותבה בסיפתא יחזיתא דביתהו סברא סחף ארישיה. כלי מנוקב של הא דאיתתא קמייתא הוה דהא לא קא כובסין שמזלפין בו מים על הבגדים

> זאת ועוד אחרת תניא אמר רבי שמעון בן אלעזר בשביל •המוב בעיניך עשיתי מה אות בשביל ימה אות נכרים אכלו על שולחנו בשביל שנכרים אכלו על שולחנו גרם גלות לבניו מסייע ליה לחזקיה דאמר

חזקיה כל המזמן עובד כוכבים לתוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו שנאמר ייובניך אשר יצאו ממך [אשר תוליד] יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל יייושמח עליהם חזקיה ויראם את (כל) בית נכתה את הכסף ואת הזהב ואת הבשמים ואת השמן הטוב וגו' אמר רב מאי בית נכתה אשתו השקתה עליהם ושמואל אמר בית גנזיו הראה, להם ור' יוחנן אמר זין אוכל זין הראה להן ייאיכה ישבה בדד אמר ״רבא אמר רבי יוחגן מפני מה לקו ישראל באיכה מפני שעברו על שלשים ושש כריתות שבתורה אמר רבי יוחגן מפני מה לקו באל"ף בי"ת מפני שעברו על התורה שניתנה באל"ף בי"ת ישבה בדד אמר "רבא אמר רבי יוחנן אמר הקב"ה אני אמרתי יווישכן ישראל במח בדד עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו מל עכשיו יהיה בדד מושבם העיר רבתי עם אמר ״רבא אמר רבי יוחנן שהיו משיאין קטנה לגדול וגדולה לקטן כדי שיהו להם בנים הרבה היתה כאלמנה ∘אמר רב יהודה אמר רב כאלמנה ולא אלמנה ממש אלא כאשה שהלך בעלה למדינת הים ודעתו לחזור אליה רבתי בגוים שרתי במדינות אמר ״רבא אמר רבי יוחנן כל מקום שהן הולכין נעשין שרים לאדוניהן ת"ר מעשה בשני בני אדם שנשבו בהר הכרמל והיה שבאי מהלך אחריהם

מנשי לה שגרא תנורא וקלתה היינו דכתיב

לקמן קו. ע"ש סוטהיא. ע"ש], ב) [גירסת ערוךבערך אבל אובלא וכחיב על שני פירושים ע״שו. ג) [עי׳ תוספות סוטה י: ד״ה דאתי׳], ד) לעיל פב. ע"ש. ה) נ"ל לתיל לביתהו חזיתה נפקה המרה להו לשיבבתה המרי לה ההיה כו', ו) [במלכים איתא וישמע ובישעיה לט כחיב וישמח], ז) [ל"ל רבה], לב לטן, ל) בע"י במקום כה"ד: זקינו דר' פרידא הוא ר' חייא בר אבויה, מ) ובית נכתה מ"ב כן,

גליון הש"ם גם' אין אברהם מציל. עי' יומא לח ע"ב בתוס' ישנים ב״ה מעשה:

מוסף רש"י

יושבי יעבץ. מלמידי יעבץ, יעבן אדם גדול במורה היה, כדכמיב (דהי״א ד) ויקרא יעבן לאלהי ישראל לאמר אם ברך . תברכני בתורה והרבית את אלהים את אשר שאל (סומה ששמעו תרועה בהר סיני, ל"א תרעתים על שם שהיו יושבים בשערי ירושלים (סוטה שם). שמעתים. ששתנו חלום אביהם. דבבני כדמפרש ואזיל המה החנים באין יושביט בטוכות, כדכתיב (ירמיה לה) ונשב באהלים, וקרי להו משפחת סופרים, דהיינו סנהדרין, וכן תרעתים זקני שער (שם). אוכלא דקצרי. נכנע אחז לפני ישעיה ושם על ראשו אוכלא דקלרי, כפה עליו כלי, פי' כלי מנוקב של כובסים שמולפין בו מים על הבגדים וישעיר כו מיט על טפגליט (ישניה זג). זקנו דרבי פרידא. הוא כ' חייא כל אנויה פב.). קבורת מושלך ברחובות (שם). ולא אלמנה ממש. דהא לא כתיב אלמנה אלא היתה כאלמנה, כאשה העומדת באלמנות חיות על בעלה שהלך ועתיד לחזור